U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **J. K.**, zastoupen JUDr. Stanislavem Pavelkou, advokátem se sídlem Libická 1832/5, Praha 3, proti žalovaným: **1) Finanční úřad pro Prahu 3**, se sídlem Drahobejlova 48, Praha 9, **2) Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu**, se sídlem Štěpánská 28, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 10. 2007, č. j. 6 Ca 139/2007 - 149,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Odměna advokáta JUDr. Stanislava Pavelky **se určuje** částkou 4800 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze usnesením ze dne 31. 10. 2007, č. j. 6 Ca 139/2007 – 149, zamítl žádost žalobce (dále jen „stěžovatel“), aby řízení o jeho žalobě ze dne 28. 11. 2001 nebylo pro nezaplacení soudního poplatku zastaveno a toto řízení zastavil. V odůvodnění usnesení městský soud s poukazem na ust. § 9 odst. 4 písm. c) zákona č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) uvedl, že v daném případě nejsou splněny podmínky stanovené v tomto ustanovení, které by umožňovaly v řízení pokračovat i bez zaplacení soudního poplatku. Žalobou napadená rozhodnutí byla vykonatelná již před podáním žaloby a vztahovala se k majetku patřícímu do konkurzní podstaty. Nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by stěžovateli mohla vzniknout újma, tedy není dáno, když pohledávky uplatněné v konkurzním řízení hodnotí správce podstaty.

Citované usnesení bylo doručeno stěžovateli dne 23. 11. 2007 a téhož dne bylo předáno k poštovní přepravě podání, na kterém byla vylepena kolková známka v hodnotě 1000 Kč s poznámkou *„...za podanou žalobu proti rozhodnutí orgánu veřejné správy na soudním poplatku 1000 Kč...“*. Toto podání bylo městskému soudu doručeno dne 26. 11. 2007.

Následně usnesením ze dne 19. 6. 2008, č. j. 6 Ca 139/2007 – 162, městský soud rozhodl o vrácení zaplaceného soudního poplatku stěžovateli. V jeho odůvodnění uvedl, že pro splnění podmínek pro zrušení usnesení o zastavení řízení podle ust. § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích je nutné, aby nejpozději v den, kdy usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci, byla kolková známka v dispozici soudu a byla stanoveným způsobem znehodnocena, neboť okamžik zaplacení je určen teprve znehodnocením kolkové známky soudem, i kdyby podání obsahující kolkové známky bylo držiteli poštovní licence předáno včas. V této souvislosti městský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2008, č. j. 5 Afs 1/2007 - 172. Vzhledem k tomu, že v daném případě usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku nabylo právní moci dne 23. 11. 2007 a soudní poplatek byl zaplacen dne 26. 11. 2007, nebyly podle městského soudu splněny podmínky pro zrušení usnesení o zastavení řízení.

V kasační stížnosti ze dne 27. 6. 2008, kterou stěžovatel podal k poštovní přepravě dne 11. 7. 2008 a která byla městskému soudu doručena dne 14. 7. 2008, stěžovatel uvedl, že ji „podává proti rozhodnutí Městského soudu v Praze, ze dne 19. června 2008, sp. zn. 6 Ca 139/2007 - 161, kterým bylo shora označené řízení zastaveno“ a že „napadeným rozhodnutím krajského soudu bylo rozhodnuto tak, že po právní moci tohoto rozhodnutí bude žalobci vrácen soudní poplatek zaplacený v kolcích“. Dále uvedl, že městský soud se neustále brání dosíci spravedlivého rozhodnutí ve věci, neboť se zamítnutím všech žádostí o osvobození od soudních poplatků de facto vyhýbá věcnému projednání žaloby. Rovněž poukázal na ust. § 37 odst. 3 s. ř. s., ze kterého vyplývá, že podléhá-li podání ve správním soudnictví soudnímu poplatku, lze jej uhradit pouze prostřednictvím kolkových známek. Kolkové známky v příslušné hodnotě musí být v poslední den, kdy tak ještě lze relevantně učinit, předány soudu. Dále citoval ust. § 40 odst. 4 s. ř. s. a uvedl, že nelze souhlasit s tím, že by měl být soudní poplatek zaplacen teprve okamžikem znehodnocení kolkových známek. Účastníkům řízení nelze přičítat k tíži, že do uplynutí toho dne v mnoha případech nelze soudní poplatek kolkovými známkami zaplatit předáním podání do podatelny soudu jenom proto, že skončily úřední hodiny. Navíc bylo povinností soudu v tomto směru účastníky poučit. V daném případě je nepochybné, že pokud usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci dne 23. 11. 2007 a soudní poplatek byl zaplacen vylepením kolkové známky na podání, které bylo téhož dne předáno k poštovní přepravě, byl splněn zákonný předpoklad pro to, aby městský soud usnesení o zastavení řízení zrušil. Vzhledem k tomu, že tak neučinil, navrhl stěžovatel zrušení tohoto nezákonného usnesení a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení. Dále uvedl, že „Rovněž tak je nutno považovat napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 19. června 2008 za nezákonné, když nebylo nijak rozhodnuto o podané žádosti, aby soud řízení nezastavoval...“. V opačném případě stěžovatel žádal, aby bylo řízení přerušeno a věc byla předložena Ústavnímu soudu, protože lze mít důvodně za to, že zákon, kterého je v této věci použito, je v rozporu se zákonem ústavním.

Usnesením ze dne 3. 4. 2009 byl stěžovateli ustanoven zástupcem advokát JUDr. Stanislav Pavelka, který doplnil kasační stížnost tak, že směřuje „proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. června 2008, č. j. 6 Ca 139/2007 - 162, kterým citovaný soud zastavil řízení ...“. Dále v tomto doplnění uvedl, že stěžovatel podal kasační stížnost včas dne 27. 6. 2008, když napadené usnesení bylo městským soudem vydáno dne 19. 6. 2008. Stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti osvobozen od placení soudního

poplatku a předpoklady pro osvobození splňoval i v původním řízení, neboť na jeho majetek byl den 20. 10. 1998 prohlášen konkurz a nemá dostatečné prostředky na placení soudních poplatků. V daném případě byl soudní poplatek uhrazen, byť poslední možný den, a to podáním na poště. V takovém případě je obtížné určit, zda rozhodnutí o zastavení řízení nabylo právní moci dříve či později, než došlo k zaplacení, a je tedy na místě použít zásady „in dubio pro mitius“. V této souvislosti stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 5 Afs 112/2006 - 41. Dále citoval ust. § 40 odst. 4 s. ř. s. a poukázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2008, sp. zn. I. ÚS 4/06, ze dne 1. 11. 2006, sp. zn. IV. ÚS 110/06, a ze dne 8. 12. 1997, sp. zn. IV. ÚS 325/96. Protože zásilka byla podána na poštu k přepravě dne 23. 11. 2007, tedy poslední den lhůty, nebyly splněny podmínky pro zastavení řízení. Městský soud usnesením žalobu zamítl (správně zastavil řízení) z čistě formálních důvodů. Choval se tedy vysloveně formalisticky se snahou zabránit základním právům stěžovatele na spravedlivý proces, a tím ho donutil k podání kasační stížnosti. Je paradoxní a v rozporu s právy stěžovatele, že stejný soud rozhoduje o osvobození od poplatků za kasační stížnost, která směřuje proti jeho vlastnímu rozhodnutí. To může vést ke zneužití pravomoci i bránění spravedlnosti a právu, zejména v situaci, kdy se poměry stěžovatele nezměnily. Tyto městský soud zkoumal před jednáním o žalobě a neuznal je dostatečnými pro osvobození od soudních poplatků a po vydání zamítavého rozhodnutí a jeho napadení již dostatečné pro osvobození od poplatků byly. Je zde tedy zřejmé porušení práv stěžovatele na spravedlivý proces a na stejné postavení účastníků řízení. Stěžovatel je nemajetný, bez zaměstnání a na jeho majetek byl v roce 1998 prohlášen konkurz. Má vyživovací povinnost vůči dětem, kterou hradí správkyně konkurzní podstaty. Z uvedeného je zřejmé, že nemá, a neměl, dostatečné prostředky na zaplacení soudního poplatku, a mě tedy být od povinnosti platby osvobozen. Proto z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. b) a e) s. ř. s. navrhl zrušení usnesení městského soudu ze dne 19. 6. 2008, č. j. 6 Ca 139/2007 – 162, a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení.

Vzhledem k tomu, že v daném případě nebylo z kasační stížnosti ani z jejího doplnění zřejmé, zda směřuje proti usnesení městského soudu ze dne 31. 10. 2007, č. j. 6 Ca 139/2007 - 149, kterým bylo řízení o žalobě zastaveno, nebo proti usnesení ze dne 19. 6. 2008, č. j. 6 Ca 139/2007 - 162, jímž bylo rozhodnuto o vrácení soudního poplatku stěžovateli, případně zda směřuje proti oběma těmto usnesením, přičemž stejný rozpor obsahovaly i návrhy petitů v kasační stížnosti a jejím doplnění, vyzval Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 26. 2. 2010, č. j. 7 Afs 104/2009 – 206, stěžovatele, aby tuto vadu odstranil.

Na výzvu reagoval stěžovatel podáním, které označil jako „Doplnění kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze o zastavení řízení ze dne 31. 10. 2007, sp. zn. 6 Ca 139/2007 - 149...“ a v jehož závěru navrhl zrušení tohoto usnesení. S výjimkou uvedeného upřesnění se toto podání obsahově shoduje s předcházejícím doplněním kasační stížnosti ze dne 19. 5. 2009.

Protože stěžovatel na výzvu upřesnil, že kasační stížnost podává proti usnesení městského soudu ze dne 31. 10. 2007, č. j. 6 Ca 139/2007 - 149, kterým bylo řízení o jeho žalobě zastaveno, zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve otázkou, zda byla podána

v zákonné lhůtě, neboť pouze v takovém případě může být kasační stížnost soudem meritorně projednána.

Podle ust. § 106 odst. 2 s. ř. s. musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí, přičemž zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Podle ust § 40 odst. 2 s. ř. s. lhůta určená podle týdnů, měsíců nebo roků končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty. Není-li takový den v měsíci, končí lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce. Podle odst. 4 citovaného ustanovení je lhůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu, nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, popř. zvláštní poštovní licence a nebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit, nestanoví-li tento zákon jinak.

Dnem, který v daném případě určil počátek běhu lhůty pro podání kasační stížnosti, byl pátek 23. 11. 2007, kdy bylo napadené usnesení doručeno stěžovateli, proto posledním dnem lhůty byl pátek 7. 12. 2007. Podal-li stěžovatel kasační stížnost k poštovní přepravě až dne 11. 7. 2008, jedná se o kasační stížnost opožděně podanou, a proto ji Nejvyšší správní soud odmítl podle ust. § 46 odst. 1 písm. b) za použití ust. § 120 s. ř. s.

Tvrzení stěžovatele, že v rámci zákonné lhůty podal včas kasační stížnost, nebyl však uhrazen poplatek, který stěžovatel uhradil poslední den lhůty prostřednictvím poštovního přepravce, což městský soud neakceptoval a řízení zastavil, je ve vztahu k posouzení dodržení lhůty pro podání kasační stížnosti irelevantní. Stěžovatel se totiž takto vyjádřil k důvodu, pro který městský soud zastavil řízení o jeho žalobě, tj. k otázce, která nemá s posouzením včasnosti kasační stížnosti žádnou souvislost.

V obecné rovině dále Nejvyšší správní soud poukazuje na zásadu „vigilantibus iura skripta sunt“ (bdělým náležejí práva), neboť bylo především na stěžovateli, aby zvážil své procesní postavení a učinil příslušné úkony, a to v zákonem stanovených lhůtách.

Nad rámec výše uvedených důvodů považuje Nejvyšší správní soud za vhodné reagovat na některé stížní námitky.

Neobstojí tvrzení, že městský soud řízení o žalobě zastavil na základě toho, že stěžovatel zaplatil soudní poplatek opožděně. Usnesení o zastavení řízení vydal městský soud dne 31. 10. 2007 a stěžovatel až v den, kdy mu toto usnesení bylo doručeno (23. 11. 2007), reagoval vylepením kolkové známky na podání, které téhož dne předal k poštovní přepravě. Městský soud tedy řízení nezastavil proto, že stěžovatel poplatek za řízení o žalobě uhradil po lhůtě, ale proto, že jej do okamžiku vydání napadeného usnesení neuhradil vůbec.

Otázkou však je, zda měl městský soud napadené usnesení zrušit z úřední povinnosti podle ust. § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, které stanoví, že soud zruší usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku, je-li poplatek zaplacen ve věcech

správního soudnictví dříve, než usnesení nabylo právní moci. Nabude-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, zaniká poplatková povinnost.

Jak v kasační stížnosti, tak v jejím doplnění stěžovatel argumentuje, že zaplatil soudní poplatek včas tím, že téhož dne, kdy mu bylo doručeno usnesení o zastavení řízení, předal k poštovní přepravě podání, na které vylepil kolkovou známku v hodnotě 1000 Kč.

Výkladem ust. § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích se Nejvyšší správní soud zabýval již v rozsudku ze dne 17. 4. 2008, č. j. 5 Afs 1/2007 - 172 (přístupný na www.nssoud.cz), v němž vyslovil právní názor, že stanoví-li citované ustanovení, že soudní poplatek lze zaplatit dříve, než usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku nabylo právní moci, nejde tu o stanovení lhůty ani zákonné ani soudcovské. Nelze proto užít dobrodiní speciálního ust. § 40 odst. 4 s. ř. s. o tom, že lhůta je zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty zasláno soudu prostřednictvím držitele poštovní licence. V takovém případě je okamžik zaplacení určen teprve znehodnocením (obliterací) kolkové známky soudem, i kdyby podání obsahující kolkové známky bylo držiteli poštovní licence předáno včas. Tento právní názor byl aprobován i v usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. I. ÚS 1306/08 (přístupné na http://nalus.usoud.cz), kterým byla odmítnuta ústavní stížnost podaná proti citovanému rozsudku.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti městským soudem ustanoven zástupcem advokát a podle ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Podle ust. § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátu odměna za dva úkony právní služby (doplnění kasační stížnosti ze dne 19. 5. 2009 a odstranění vad kasační stížnosti na výzvu ze dne 16. 4. 2010) 4200 Kč [§ 11 odst. 1 písm. d) citované vyhlášky] a náhrada hotových výdajů 600 Kč (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky), celkem tedy 4800 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. června 2010

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu